

กลยุทธ์การบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

สุปราณี วงษ์แสงจันทร์¹ และ ประกอบ คุณารักษ์¹

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสนอสถานภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา 2) เสนอสถานภาพการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา 3) แสดงความแตกต่างของการบริหารหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิตระหว่างสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงกับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ และ 4) เสนอกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่นำไปสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3 โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงกันยายน พ.ศ. 2564 จากประชากรที่รวบรวมได้ 93 สถาบัน กลุ่มตัวอย่างรวบรวมได้ คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 404 คน และนักศึกษาชั้นปีที่สี่ 419 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานภาพความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในหลักสูตรจำนวน 8 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.09$, $SD = 0.98$) ซึ่งการรักษาลักษณะที่ดีของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($M = 3.34$, $SD = 0.92$) 2) ประเด็นการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา จำนวน 6 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $SD = 0.94$) ซึ่งกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($M = 3.61$, $SD = 0.94$) 3) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 31.7 และกลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 28 และใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ประกอบกับการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's test) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า การบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิตระหว่างสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงกับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยทั้ง 6 ตัวปรากฏผลเช่นเดียวกัน และ 4) การวิเคราะห์ SWOT เพื่อแบ่งกลุ่มตามผลการบริหารหลักสูตร จำนวน 3 ระดับ ได้แก่ (1) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับสูง จำนวน 2 กลยุทธ์ (2) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับกลาง จำนวน 6 กลยุทธ์ และ (3) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับต่ำ จำนวน 4 กลยุทธ์ ซึ่งผลการประเมินพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.60$, $SD = 0.54$)

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ พลเมืองดิจิทัล

รับบทความ: 21 สิงหาคม 2565

แก้ไขเสร็จ: 31 ตุลาคม 2565

ตอบรับบทความ: 29 พฤศจิกายน 2565

Administrative Strategies for Undergraduate Program in Information Technology on The Development of Students as Digital Citizens

Supranee Vongsaengjun¹ and Pragob Kunarak¹

¹Educational Administration and Leadership for Change, Graduate School, Eastern Asia University

Abstract

The objectives of this research paper were to 1) present students' digital citizenship status; 2) propose the status of curriculum administration related to digital citizenship of students; 3) demonstrate the difference in undergraduate program administration between educational institutions that successfully developed high digital citizenship and those that achieved low digital citizenship development; and 4) present administrative strategies that leads to student digital citizenship. Regarding, data analysis according to objectives 1–3, the data were collected from March to September 2021 from the population of 93 institutions. The collected sample comprising 404 lecturers responsible for the program, and 419 fourth-year students.

The results of the research showed that 1) the eight aspects of Digital Citizenship of students could be discussed in the overall picture at moderate level ($M = 3.09$, $SD = 0.98$), with the highest mean of digital citizen identity ($M = 3.34$, $SD = 0.92$). 2) The program administration related to the digital citizenship of students was found to comprise of six aspects. The overall picture was moderate ($M = 3.27$, $SD = 0.94$) of which the teaching strategies and learning assessments had the ranked with highest mean ($M = 3.61$, $SD = 0.94$). 3) The group with a high level of program administration results accounted for 31.7% and the group with low program administration resulted in 28%. By using One-Way ANOVA method, together with the double difference test of Scheffe's test method at .05 level of statistical significance, it was found that program administration of undergraduate degree between institutions appeared to succeed in developing high digital citizenship with educational institutions success in developing at low level of overall digital citizenship and varied by institutes. When considering the six sub variables the same result appeared. Furthermore, 4) The SWOT analysis was divided into 3 groups according to the results of program administration at 3 levels: (1) a group with high level of program administration results, 2 strategies, (2) a group with middle program administration result, 6 strategies, and (3) The group with low program administration results, 4 strategies.

Keywords: Program Administrative Strategies, Information Technology Program, Digital Citizenship

Received: 21 August 2022

Revised: 31 October 2022

Accepted: 29 November 2022

บทนำ

บริบทของประเทศไทยและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ก่อให้เกิดแหล่ง ความรู้ใหม่อย่างมหาศาล ระบบการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนให้สามารถพัฒนา ตนเองได้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้น เป็นคนดี รับผิดชอบต่อสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาได้กำหนดแผนงาน เรื่องที่ 7 การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉม ด้วยระบบดิจิทัล ได้ระบุประเด็นปฏิรูปด้านการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล การรู้สารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ การสร้างพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้กติกา มารยาท จริยธรรม เกี่ยวกับการใช้สื่อ การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต เน้นความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วน ต้องตระหนัก (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562, น.6-10, 234-240)

การใช้ดิจิทัลไม่ถูกต้องส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อยาวชน อาทิ 1) การมีส่วนร่วมของคน ในสังคมและกิจกรรมทางสังคมที่มีการพบปะสังสรรค์กันน้อยลง 2) การละเมิดสิทธิเสรีภาพ ส่วนบุคคล การเผยแพร่ข้อมูลบางอย่างที่ไม่เป็นความจริงก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล 3) อาชญากรรมบนเครือข่าย การขโมยความลับ การขโมยข้อมูลสารสนเทศ การหลอกลวง การทำลายข้อมูล และการปล่อยไวรัสคอมพิวเตอร์ 4) ปัญหาสุขภาพ การจ้องมองคอมพิวเตอร์ เป็นเวลานาน ส่งผลเสียต่อสายตา ทำให้สายตาผิดปกติ มีอาการแสบตา เวียนศีรษะ ส่งผลต่อ สุขภาพจิต และ 5) การเสพติดคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น ติดการเล่นเกมส์ ติดการแชท ติดการพนัน ซึ่งผู้ที่มีอาการเสพติดสิ่งเหล่านี้ ต้องใช้เวลา ทำกิจกรรมนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่สามารถเลิกและควบคุมตนเองได้ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ (นันทวัฒน์ ธิมะชัย, 2561, น.1-2; Krutka & Carpenter, 2017, pp.51-55)

ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ที่พบจากนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การถูกแฮกบัญชีเฟซบุ๊ก การถูกหลอกลวงให้โอนเงินผ่านมือถือ การละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ การติดเกมจนทำให้เสียการเรียน การพูดคำไม่สุภาพบนสื่อสังคม ออนไลน์ การโพสต์ข้อความและภาพที่ไม่เหมาะสม และการแบ่งปันข้อมูลอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบนโลกดิจิทัล ประกอบกับการจัดการเรียน การสอนในสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับปริญญาบัณฑิต ยังไม่มีรายวิชาที่ส่งเสริมทางด้านพลเมือง ดิจิทัลมากนัก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.29-31) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาค้นคว้าและหา แนวทางหรือมาตรการเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสนอสถานภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา
2. เพื่อเสนอสถานภาพการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา
3. เพื่อแสดงความแตกต่างของการบริหารหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิตระหว่างสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงกับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ
4. เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่นำไปสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-3

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 93 สถาบัน จากทั้งสิ้น 99 สถาบัน ที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาใช้วิธีการเลือกแบบโควตา (Quota Sampling) จากคณาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สถาบันละ 5 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สถาบันละ 5 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความเข้าใจและเกี่ยวข้องกับหลักสูตรมานาน ทำให้ความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจในแต่ละบุคคลมีน้อย หรือในทางกลับกัน คือ มีความเป็นเอกพันธ์สูง โดยมีผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่รวบรวมได้ จำนวน 404 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวบรวมได้ จำนวน 419 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 990 คน

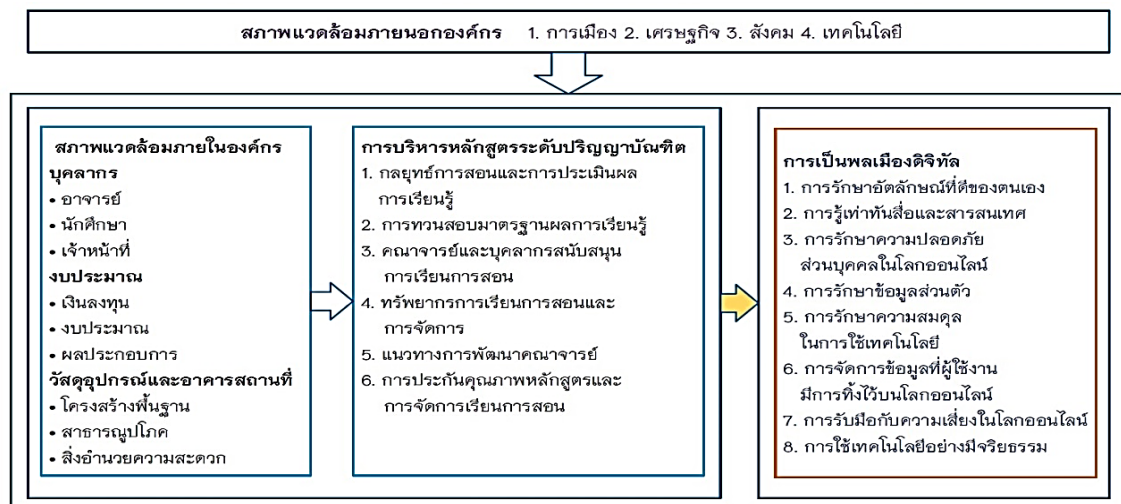
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ 2) การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ 3) คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน 4) ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ 5) แนวทางการพัฒนาอาจารย์ และ 6) การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยมีสภาพแวดล้อมภายนอก คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมภายใน คือ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเป็นพลเมืองดิจิทัล 8 ประการ ดังนี้ 1) การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ 3) การรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลในโลกออนไลน์ 4) การรักษาข้อมูลส่วนตัว 5) การรักษาความสมดุลในการใช้เทคโนโลยี 6) การจัดการข้อมูลที่ใช้ทำงานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ 7) การรับมือกับความเสี่ยงในโลกออนไลน์ และ 8) การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติได้กำหนดสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ของการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ การบริหารหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงกับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ ไม่มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยของกลยุทธ์การบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบไปด้วย 4 ส่วนตามองค์ประกอบของตัวแบบ CIPP Model (Stufflebeam, 2003, p.29) ประกอบด้วย 1) บริบท (Context) เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย 3) กระบวนการ (Process) เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แบ่งการบริหารหลักสูตรเป็น 6 ด้าน และ 4) ผลผลิต (Product) เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา คือ การเป็นพลเมืองดิจิทัล จำนวน 8 ด้าน (DQ Institute, 2019, pp.10–17; สรานนท์ อินทนนท์, 2561, น.5; วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561, น.55–128) แสดงกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามข้อเท็จจริง เพื่อใช้ศึกษาสถานภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถานภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา 2) แบบประเมินกลยุทธ์ เพื่อใช้

ประเมินกลยุทธ์ของงานวิจัย โดยแบ่งหัวข้อการประเมินเป็น 4 ประเด็น คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์

การรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ในส่วนของสถานภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตร สถานภาพของนักศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก โดยได้ส่งแบบสอบถามผ่านจดหมาย และจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ กรณีที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเพิ่มเติม 2) การประเมินและให้ข้อเสนอแนะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดทำกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล อนึ่ง กรณีที่ได้ข้อมูลมาไม่ครบทุกกลยุทธ์ หรือขาดความชัดเจน ผู้วิจัยได้ประสานเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ความสมบูรณ์ของข้อมูล ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้ 1) การใช้ Descriptive Statistics เพื่ออธิบายการแจกแจงความถี่และร้อยละ ส่วนของข้อมูลที่ได้จากสถานการณ์ปัจจุบันด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา และความสามารถในการบริหารหลักสูตรเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ความแตกต่างของการบริหารหลักสูตร ระหว่างสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงกับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ประกอบกับการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's test) และ (3) การกำหนดกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ได้จากการสังเคราะห์จากผลการวิเคราะห์คำถามข้อที่ 1-3 ประกอบกับความคิดเห็นที่ได้จากการประเมินและให้ข้อเสนอแนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการจัดทำ SWOT MATRIX และตรวจสอบกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางของกัสกี (Guskey, 2000, p.61)

ผลการวิจัย

รายละเอียดผลการวิจัยแสดงตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อตามลำดับต่อไปนี้

1. สถานภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากสถาบันการศึกษาจำนวน 93 สถาบัน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จากกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งสิ้น 823 คน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 404 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 419 คน ซึ่งอัตราการตอบกลับที่ครบถ้วนสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 83.13 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถานภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา

n = 823

สภาพปัจจุบัน	M	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. การศึกษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง	3.34	0.92	ปานกลาง	1
2. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	3.11	0.95	ปานกลาง	3
3. การรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลในโลกออนไลน์	3.08	0.99	ปานกลาง	4
4. การรักษาข้อมูลส่วนตัว	3.08	0.96	ปานกลาง	4
5. การรักษาความสมดุลในการใช้เทคโนโลยี	2.97	0.96	ปานกลาง	6
6. การจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการทิ้งไว้ในโลกออนไลน์	2.96	1.03	ปานกลาง	7
7. การรับมือกับความเสี่ยงในโลกออนไลน์	2.93	1.01	ปานกลาง	8
8. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม	3.26	0.99	ปานกลาง	2
รวม	3.09	0.98	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา ในภาพรวม อยู่ระดับปานกลาง ($M = 3.09$, $SD = 0.98$) ซึ่งการศึกษอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก ($M = 3.34$, $SD = 0.92$) รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม และลำดับสุดท้าย คือ การรับมือกับความเสี่ยงในโลกออนไลน์ ($M = 2.93$, $SD = 1.01$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา หลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ให้ความคิดเห็นว่า ควรเสริมเรื่องการรับรู้กฎหมายและการหาทางแก้ไขเมื่อพบกับปัญหาทางภัยคุกคาม ควรเน้นเรื่องจริยธรรมในการรักษาข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล หลักสูตรพยายามปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรายวิชาที่มีความทันสมัยสอดคล้อง สร้างประสบการณ์จากภายนอกให้นักศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะออนไลน์ หรือออฟไลน์ และ 2) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มเรื่องกฎหมายเพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ขาดความเหมาะสมอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม หลักสูตรที่สอนไม่ทันสมัยกับการทำงานจริง ควรนำโปรแกรมปัจจุบันที่สามารถทำงานได้จริงมาใช้ ควรเสริมการรู้เท่าทันเพื่อให้นักศึกษาสามารถทราบความต้องการในตลาดแรงงานของหลักสูตร และให้ความสำคัญกับวิชาทางเลือกมากขึ้น เป็นต้น

2. สถานภาพการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลวิเคราะห์แบบสอบถามการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพปัจจุบันการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัล จำนวน 6 ด้าน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา หลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชา

เทคโนโลยีสารสนเทศ จากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 404 คน โดยผู้วิจัยได้สอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตร n = 404

สภาพปัจจุบัน	M	SD	การแปลผล	ลำดับ
1. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้	3.61	0.94	มาก	1
2. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้	3.27	0.85	ปานกลาง	3
3. คณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	2.95	1.03	ปานกลาง	6
4. ทรัพยากร การเรียนการสอนและการจัดการ	3.55	0.95	มาก	2
5. แนวทางการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	3.09	0.73	ปานกลาง	5
6. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	3.15	0.98	ปานกลาง	4
รวม	3.27	0.94	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $SD = 0.94$) โดยกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก ($M = 3.61$, $SD = 0.94$) รองลงมาคือ ทรัพยากร การเรียนการสอนและการจัดการ ($M = 3.55$, $SD = 0.95$) และลำดับสุดท้ายคือ คณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ($M = 2.95$, $SD = 1.03$) รายละเอียดดังตารางที่ 2

สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้รับจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในภาพรวมเห็นด้วยกับประเด็นการบริหารหลักสูตร โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อาทิ ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือสร้างกลยุทธ์ด้านการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์ การบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมจากหลากหลายภาคส่วน ควรให้อาจารย์ในหลักสูตรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ร่วมกัน คำนึงถึงความสำคัญของพลเมืองดิจิทัล โดยเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ รายวิชาของหลักสูตรและเพิ่มความเข้มข้นตามลำดับชั้นปี ส่งเสริมการสร้างบัณฑิตให้มีคุณธรรมจริยธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโลกของการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

3.ความแตกต่างในการบริหารหลักสูตรฯ ระหว่างสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูง กับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 93 สถาบัน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 404 คน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ร้อยละ 27 สูงและต่ำของ Chung Teh Fan (1952, pp.1-31) พบว่า กลุ่มอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูง มีจำนวน 128 คน ร้อยละ 31.70 และกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ จำนวน 113 คน ร้อยละ 28 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า การบริหารหลักสูตร

ระดับปริญญาบัณฑิตของสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงและต่ำในภาพรวมมีความแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Sheffe's test) สำหรับการบริหารหลักสูตรในสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูง กับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ n=404

ตัวแปร	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		Mean Difference	F	Sig	ลำดับ
	M	SD	M	SD				
1. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้	4.45	0.67	2.81	0.69	1.63*	172.45*	0.000	3
2. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้	3.95	0.88	2.78	0.67	1.17*	91.16*	0.000	6
3. คณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	3.88	0.93	2.04	0.65	1.85*	192.51*	0.000	1
4. ทรัพยากร การเรียนการสอนและการจัดการ	4.31	0.81	2.75	0.77	1.56*	137.98*	0.000	4
5. แนวทางการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	3.74	0.71	2.54	0.57	1.20*	150.65*	0.000	5
6. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.05	0.93	2.35	0.63	1.70*	178.40*	0.000	2
รวม	4.06	0.53	2.55	0.42	1.52*	498.43*	0.000	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 $F_{\alpha=0.05, df=2} = 3.01$

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูง กับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มสูงมีค่าสูงกว่ากลุ่มต่ำที่ 1.52 และเมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยทั้ง 6 ตัว ปรากฏผลเช่นเดียวกัน โดยด้านคณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันเป็นลำดับแรกที่ 1.85 รองลงมา คือ การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ 1.70 และลำดับสุดท้าย คือ การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ รายละเอียดดังตารางที่ 3

4. กลยุทธ์การบริหารหลักสูตร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นสามขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วย SWOT analysis การกำหนดกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix และการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ (เศกสรร สกนธวัฒน์, 2560, น. 67–74) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) และภาวะคุกคาม (T) ของการบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยทำการสังเคราะห์

ผลการวิจัยจากข้อที่ 1-3 เพื่อสร้าง SWOT Matrix ด้วยการจับคู่ของ S-O, W-O, S-T และ W-T จากผลการวิเคราะห์ SWOT ที่เป็นทั้งข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการทำ TOWS Matrix จึงได้ กลยุทธ์จำนวน 12 กลยุทธ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามผลการบริหารหลักสูตร แบ่งเป็น 1) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับสูง จำนวน 3 กลยุทธ์ 2) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับกลาง จำนวน 5 กลยุทธ์ และ 3) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับต่ำ จำนวน 4 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลยุทธ์บริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

กลยุทธ์บริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล
1. กลยุทธ์สำหรับกลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับสูง กลยุทธ์ที่ 1 กำหนดแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 สร้างต้นแบบการนำกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดิจิทัลสู่สังคม กลยุทธ์ที่ 3 พลิกโฉมการพัฒนาอาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันเพื่อมุ่งสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา
2. กลยุทธ์สำหรับกลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับกลาง กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม/สนับสนุนแนวทางการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษาอย่างแท้จริง กลยุทธ์ที่ 6 สร้างเทคนิค/วิธีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม กลยุทธ์ที่ 7 ระดมทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอนและการจัดการเพื่อพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล กลยุทธ์ที่ 8 สรรหากลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา
3. กลยุทธ์สำหรับกลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับต่ำ กลยุทธ์ที่ 9 เร่งรัดพัฒนาอาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีความเข้าใจด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา กลยุทธ์ที่ 10 สร้างแนวทางการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา กลยุทธ์ที่ 11 ทบทวนการประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา กลยุทธ์ที่ 12 กำหนดวิธีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา

พร้อมจัดทำกลวิธีสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ในแต่ละกลยุทธ์ ซึ่งผลประเมินกลยุทธ์จำนวน 4 ด้าน ตามแนวทางของ Guskey (2000, p.61) เป็นการแสดงความคิดเห็น และ

ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันตามแนวคิดของ Linstone and Teroiff (1975, p.7) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตร

n = 7

กลยุทธ์	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความสอดคล้อง		ความเป็นประโยชน์		ค่าเฉลี่ยรวม (M)	SD	ลำดับ
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD			
กลยุทธ์ที่ 1	4.33	0.48	4.46	0.69	4.67	0.50	4.57	0.53	4.51	0.55	11
กลยุทธ์ที่ 2	4.48	0.53	4.39	0.63	4.62	0.59	4.57	0.53	4.51	0.57	11
กลยุทธ์ที่ 3	4.57	0.53	4.39	0.71	4.57	0.53	4.57	0.53	4.53	0.58	8
กลยุทธ์ที่ 4	4.78	0.44	4.58	0.68	4.72	0.48	4.67	0.52	4.69	0.53	3
กลยุทธ์ที่ 5	4.62	0.50	4.39	0.71	4.67	0.50	4.57	0.53	4.56	0.56	7
กลยุทธ์ที่ 6	4.71	0.49	4.50	0.60	4.71	0.49	4.57	0.53	4.63	0.53	4
กลยุทธ์ที่ 7	4.48	0.52	4.50	0.66	4.52	0.53	4.57	0.53	4.52	0.56	10
กลยุทธ์ที่ 8	4.48	0.61	4.54	0.65	4.67	0.50	4.71	0.49	4.60	0.56	5
กลยุทธ์ที่ 9	4.78	0.54	4.75	0.61	4.83	0.41	4.83	0.41	4.80	0.49	1
กลยุทธ์ที่ 10	4.72	0.55	4.79	0.51	4.83	0.41	4.83	0.41	4.80	0.47	1
กลยุทธ์ที่ 11	4.67	0.50	4.54	0.60	4.57	0.53	4.57	0.53	4.59	0.54	6
กลยุทธ์ที่ 12	4.52	0.53	4.50	0.66	4.57	0.53	4.52	0.53	4.53	0.57	8
รวม	4.59		4.53		4.66		4.63		4.60		

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลประเมินกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรจำนวน 4 ด้าน ในภาพรวมกลยุทธ์ที่ 9 และ 10 มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ กลยุทธ์ที่ 4 และลำดับสุดท้าย คือ กลยุทธ์ที่ 1 และกลยุทธ์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน กลยุทธ์ที่ได้รับผลประเมินสูงสุดในแต่ละด้าน คือ 1) ด้านความเหมาะสม ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 4 และ 9 2) ด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 10 3) ด้านความสอดคล้อง ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 9 และ 10 และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 9 และ 10 รายละเอียดผลประเมินในแต่ละกลยุทธ์ปรากฏดังตารางที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล มี 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. สภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.93–3.34 จากคะแนนเต็ม 5 ซึ่งการรับมือกับความเสี่ยงในโลกออนไลน์ มีคะแนนเป็นลำดับสุดท้าย เนื่องจากการคุกคาม/ข่มขู่บนโลกออนไลน์เกิดขึ้นตลอดเวลา และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การป้องกันตนเอง และคนรอบข้างจากการคุกคาม/การกลั่นแกล้งทางโลกออนไลน์ โดยนักศึกษาต้องสามารถตอบโต้ได้อย่างมีสติ และไม่ใช้อินเตอร์เน็ตเป็นเครื่องมือเพื่อคุกคาม ล่อลวง และกลั่นแกล้งผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด ประกอบกับความเห็นของอาจารย์ผู้รับผิดชอบ

หลักสูตรและนักศึกษาให้ความเห็นตรงกันในเรื่องของการส่งเสริมการรับมือกับความเสี่ยงและข้อกฎหมายที่นักศึกษาคควรรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เป็นประเด็นที่ผู้บริหารหลักสูตรต้องเร่งให้ความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะในเรื่องดังกล่าวอย่างเร่งด่วน สอดคล้องกับการศึกษาของพิมพ์ตะวัน จันทน์ และคณะ ที่ได้กำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (Jantan et al., 2020, pp.432-436) ด้านทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ ต้องสามารถป้องกันภัยคุกคามบนโลกออนไลน์ การคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้งาน และการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัว อีกทั้ง การศึกษาของวรรณกร พรประเสริฐ และ รักษ์ิต สุทธิพงษ์ (2562, น.112) พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ พบปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) การหลงเชื่อโฆษณาชวนเชื่อ การด่าทอกันในโลกออนไลน์และนำมาซึ่งปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในชีวิตจริง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ สร้างความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล ไม่ให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรง และสามารถรับมือผลกระทบจากภัยออนไลน์ที่เกิดขึ้นได้

2. การบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.95-3.61 จากคะแนนเต็ม 5 ในหลักสูตรมีกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับมาก โดยมีการนำเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา มีการสอดแทรกเนื้อหา กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการส่งเสริมวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนำเทคนิคที่หลากหลายมาช่วยในการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น แต่ทว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ คณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ในประเด็นด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม การเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภาคธุรกิจหรือภาคอุตสาหกรรม หรือมีประสบการณ์ตรงมาถ่ายทอดประสบการณ์ในรายวิชาต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา และการสร้างประสบการณ์ทำวิจัยเพื่อไปสู่จุดหมายของหลักสูตร รวมทั้งการมีบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนสนับสนุนการดำเนินการของหลักสูตร และ/หรือผู้ช่วยสอนประจำห้องปฏิบัติการที่มีความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชานั้น เป็นสิ่งที่หลักสูตรต้องตระหนักและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของมนรัตน์ แก้วเกิด, สุกัญญา แซ่มซ้อย และ พงษ์ทิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2564, น.74-75) เรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งในภาพรวมของการบริหารวิชาการมีความต้องการจำเป็นในเรื่องของการวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ อีกทั้ง การศึกษาของ อริสา

มีพัฒน์ และคณะ (2560, น.104) พบว่า การบริหารหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ การบริหารหลักสูตรเป็นการจัดการและดำเนินการควบคุม ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตอบสนองต่อจุดหมายหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอาจารย์ ด้านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร ส่วนด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่างสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูง กับสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลต่ำ ในภาพรวมและแต่ละตัวแปรย่อยในการบริหารหลักสูตรที่มีความเกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในทุกข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้แก่ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ และแนวทางการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจาก แต่ละสถาบันมีความสามารถในการบริหารจัดการหลักสูตรตามศักยภาพและสมรรถนะของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนฝัน วงเดช, ภูวดล จุลสุคนธ์ และ เฉลิมชัย หาญกล้า (2562, น.143-144) ทำการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

4. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรทั้งสิ้น 12 กลยุทธ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามผลการบริหารหลักสูตร ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับสูง 2) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับกลาง และ 3) กลุ่มที่มีผลการบริหารหลักสูตรในระดับต่ำ เนื่องจากหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความพยายามส่งเสริมและขับเคลื่อนหลักสูตรเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา

โดยเลือกกลยุทธ์ที่อยู่ในกลุ่มของตนเองให้สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถตามบริบทของคณะ/หลักสูตร สอดคล้องกับการศึกษาของ อริสา มีพัฒน์ และคณะ (2560, น.103) ระบุว่า การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษาตอบสนองต่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าของศาสตร์และเทคโนโลยี บริบททางสังคม และสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา รวมทั้งการศึกษา การบริหารจัดการคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏในทศวรรษหน้า (นิภาภรณ์ คำเจริญ, อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2560, น.121) ได้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ อาทิ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน การส่งเสริมด้านหลักสูตร สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารบุคลากรให้คุณภาพ ประกอบกับ แผนอุดมศึกษา ระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561, น.10) ได้กำหนด แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถภาพ ดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ตามกรอบการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561, น.1-2) และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์กับผู้เรียน ทั้งในระหว่างกำลังศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษา และสร้างคนไทยรุ่นใหม่ ให้มีคุณลักษณะคนไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น.1-9) ทั้งนี้ เพื่อเสริม จุดแข็ง ขจัดจุดอ่อน โดยพิจารณาจากสถานะการบริหารหลักสูตรของแต่ละสถาบันเพื่อวางแผน กลยุทธ์การพัฒนานักศึกษาไปสู่ การเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพื่อให้คณาจารย์และผู้บริหารหลักสูตรสามารถเป็นฟันเฟืองที่แข็งแกร่ง ของคณะ สถาบัน และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา และการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. คณะ/หลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง สามารถประเมินความสามารถในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา และคัดเลือก กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรไปใช้เพื่อช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถของนักศึกษาให้สามารถ

รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 และดำรงชีวิตในฐานะการเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างเต็มภาคภูมิ

2. ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถนำกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนาบัณฑิตสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยสามารถเลือกพิจารณาตามบริบทของสถาบันการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตร ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีดังนี้

1. การนำกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มสถาบันไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และประเมินความสามารถการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาในกลุ่มสถาบันได้อย่างแท้จริง

2. การออกแบบรายวิชาและกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและยกระดับความสามารถทางด้านพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษาในหลักสูตร/คณะ/สถาบันการศึกษาในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (17 กันยายน 2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2552*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนพิเศษ 171 ง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <http://www.thaiall.com/tqf/>
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2562 จาก <http://www.onec.go.th/>
- นันทวัฒน์ ชิมาย. (2561). *ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านลบ*. [บทเรียนออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562 จาก <https://sites.google.com/site/comeducationm1/>
- นิภาภรณ์ คำเจริญ, อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2560). การบริหารจัดการ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในทศวรรษหน้า. *วารสารครุศาสตร์*, 45(1), 121–137.
- มนรัตน์ แก้วเกิด, สุกัญญา แซ่มะขอย และพฤษณี ศิริบรรณพิทักษ์. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(1), 66–77.

- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- วรรณกร พรประเสริฐ และ รัชิต สุทธิพงษ์. (2562). ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 19(2), 104–117.
- เศกสรร สกนธวัฒน์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล* (ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. ปทุมธานี: นัชชาวัฒน์. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561–2580*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- เหมือนฝัน วงเดช, ภูวดล จุลสุคนธ์ และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2562). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตาม ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. *วารสารลวะศรี วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*. 3(1), 133–148.
- อริสา มีพัฒน์, ชุตักดิ์ เอกเพชร และ สมคิด นาคขวัญ. (2560). การศึกษาการบริหารหลักสูตรระดับ ปริญญาตรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 17(2), 100–113.
- DQ Institute. (2019). *Digital Intelligence: DQ Global Standards Report 2019*. Retrieved 20 December 2020 from www.dqinstitute.org
- Fan, Chung Teh. (1952). *The Item Analysis Table*. New Jersey: Princeton: Educational Testing Services.
- Guskey, T.R. (2000). *Evaluation professional development*. California: Corwin Press.
- Jantan, P., Patpol, M., & Sripahol, S. (2020). The Characteristics of Undergraduate Student' Digital Citizenship. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 5(12), 430–444.
- Krutka, D. G., & Carpenter, J. P. (2017). Digital citizenship in the curriculum. *Educational Leadership*, 75(3), 50–55.
- Linstone, H. A., & Turoff, M. (1975). *Introduction in the delphi method: Techniques and applications*. Massachusetts: Addison–Wesley.
- Stufflebeam, D. L. (2003). *International Handbook of Educational Evaluation*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.